

Németh János

„Fogalmak, szavak érzékiesülése”

(Részlet a megnyitóból)

Miklosovits László számomra irodalmi kalauz, ugyanakkor képzőművész, de talán mindenekelőtt ifjúkori barát, majdnem azt mondhatnám, hogy gyermekkori játszótárs, habár mégsem, mert tíz év van köztünk. Ez a különbség óvodáskorban sokat jelent, de mára már nincs jelentősége. A szakmában eltöltött évtizedek kiegyenlítik a különbséget.

Az első találkozások az ifjúkori, bohém, érdekes egerszegi világban, azokban a hatvanas években zajlottak, amikor nagy reményekkel vágtunk neki a pályának, az életnek. Ahhoz, hogy valamire is jussunk, nagyon sokat kellett vállalni. Nem maradhatott el bizony a küzdelem, ami akkor adatott meg – ma már a mai ember, a mai ifjú másképp gondolkodik –; nekünk, hál’ Istennek, nagyon sanjarú, kemény kezdetet jutott, ami végig kísért bennünket az utunkon. De mondhatom, ezek a körülmények, nem a kárunkra, hasznunkra váltak. Mikor végeztem a Főiskolán, azt mondta a mesterem: – Ne gondolják ám azt, hogy maguk most Művészek! Majd! Talán, talán...

Tehát komolyan meg kellett ismerni a szakmát, a mesteriséget, és mindent, ami vele jár, ahhoz, hogy az ember a kifejezés erejével tudjon gondolkodni, dolgozni, alkotni. Hát így kezdtem én Lacival! Szomorú körülmények közt. Ő akkoriban elvesztette szüleit, én sem voltam rózsás helyzetben. Ugyan egy jó diplomával kerültem a zalaegerszegi Cserépkályahagyárhoz, először művezetőnek, aztán gyártás-előkészítőnek, később amolyan mindenesnek. „Művész úr”-nak szólítottak, tituláltak gúnyosan, de én végeztem a magam dolgát, bár kétségtelen voltak nem épp az ipari kerámiával kapcsolatos elképzeléseim. Egyszer csak jött egy fiatalember, akinek a vonásaiban, rajzaiban csodálatos gondolatokat, erőit, kifejezési formát vettem észre.

Gondoltam magamban: Ez igen! Ő talán a barátom is lehet, s nem leszek egyedül. Mondtam is neki: - Laci! Gyere ide mellém, a kályhagyár máz-előkészítő műhelyébe! Majd megkeresed az ecsetre, festékre, ceruzára, papírra valót. Meg hát arra a kis enivalóra valót is. Hiszen mi akkoriban nagyon szerényen éltünk. Nekem a gyárral szemben, egy volt kocsmahelyiség szolgált műterem gyanánt. Átjártunk oda, s jókat beszélgettünk. Még azt is el kell mondanom – ez örökre bennem maradt –, hogy egymástól vártuk a biztatást: - Laci! Gyere, nézd meg, mit csináltam! (Elnézést, hogy egy kicsit magamról beszélek, de ez is a történethez tartozik.)

- Nézd, úgy érzem, te is valami újat, mást akarsz, más irányba gondolkodsz! Talán én is megleltem valamit! – s mutattam az akkoriban gömbök, kúpok, csövek fél-metszeteiből készült domborműveket –, no Lacikám, mit szólsz ehhez?

S akkor, úgy emlékszem, megnyugvással vettük, hogy mindketten elindultunk valamilyen karakteres irányba. Én is valamit elkezdtem, ő is akkoriban kezdte papírra vetni, rajzban megfogalmazni gondolatait. Láttam, én is, ő is mást akar, nem egyszerűen a dolgok másolását. Nála min-

Hrabal illusztráció

dig azt éreztem, hogy nem azt rajzolja, amit lát, hanem amit éppen akkor a dolog felidéz benne. S azt hiszem, ez a lényege! Ez vezeti továbbra is, ma is ceruzáját, tollát, ecsetjét. Vagyis többre vágyik! Nemcsak a látványt, a témát, a tartalmat illusztrálja adott esetben, hanem amit elképzelt, az asszociációs-gondolati kört teszi hozzá, azt fogalmazza meg, ábrázolja képi formában. Ha költőkről van szó, rajzain, az adott műhöz társalkotóként viszonyul, vizuális kibontója akar lenni a feltáruló tartalomnak.

A képeket szemlélve, nem merek itt és most adatszerű felsorolásba bocsátkozni, hiszen ez a képanyag nem olyan, mint egy telefonkönyv. Egy fontos megállapításra kell szorítkoznom! Nagyon sokféle, összetett a kiállított anyag, de annyit mindenképpen kijelenthetek, hogy az itt látható kollekciónak egységes szemléletű. A tiszta, lényegre törő, gazdag modulációjú vonások, vonalak mindenütt jelen vannak.

És ez a lényeg! Ezzel tudom jellemezni Miklosovits Lászlót, a rajzokból áradó delejes kifejező erővel, a fogalmak, szavak érzékiesülésével; képes Arany János verseiről, Márairól, Radnótiól a „grafika nyelvében” fogalmazni. Azt érzem, igen nagy tisztelettel, alázattal és szeretettel nyúl témái-

hoz. Ez tükröződik minden egyes munkájában. Nem illusztrál! Soha nem mondanám azt, hogy Miklosovits László illusztrátor. Ő hozzáteszi, hozzáadja saját észrevételeit, felfedezéseit, képi megfogalmazásban, azokhoz a bizonyos verssorokhoz, prózai szituációkhoz, amelyek leginkább megfogták, megragadták. Nevezhetjük ezt empátiának, beleérzésnek, a művel való különleges azonosulásnak.

Még egy jellegzetesség: a kötődés! Látom, itt ezeken a szívből jött képeken, rajzokon. Nagyon mélyen kötődik a gyökerekhez, ami tulajdonképpen egyúttal a mi magyar kultúránk. Való igaz, hogy itt, ebben a kis Közép-Európában semmi mással nem tudjuk megőrizni létünket, csak saját nemzeti kultúránkkal. Ez egy óriási dolog, ezt sokan mások is felismerték.

Körülöttünk forr a világ, a globális folyamatok nem tisztelnek semmit. Csak a pénz és gazdaság számít.

De a magyar kultúra, a magyar népművészet olyan csodálatos, hogy ahhoz nyúlva lehet értéket teremteni. Laci az egyik ilyen értékkeremtő!

Ha mai világunkról kell beszélnünk, úgy gondolom, hogy

valamikor Európa biztonsága, jövője három pilléren nyugodott: az egyik a hellén kultúra, a másik a római jog, a harmadik pedig a keresztény erkölcs. Mi lett ebből vajon? Mi lett? A pénz, a vandalizmus, az agresszió!

A beáramlott civilizáció – bocsánat, szándékosan nem kultúrát mondok, hiszen el tudom mondani, hogy a magyar, a hellén, vagy görög kultúra - mit adott? A civilizáció terméke az angol WC, de kultúraként a görög, római, vagy akár a magyar művészetet jelölhetem meg. Ezt mindenképpen meg kell szereznünk, meg kell őriznünk, s ebben segít nekünk Miklosovits László, Laci. Isten áldja minden keze vonását, minél több szép művet szeretnénk látni tőle!

Palermo felé közeledett a hajó velem, egy alkalommal. Olasz vendégmunkások álltak a fedélzeten. Egyik oda szólt a másiknak:

- „Érzed a levegőt? Érzed a víz illatát? Nézd a távoli hegyeket, nézd a kikötőt. Itthon vagyunk!...”

Én azt kérdezem tőled: - Laci! Érzed? Érzed, hogy Göcsejben vagy?... Itthon vagy!... Isten áldjon, barátom...

Könyvborító-terv